

НАРОДЕН ТЕАТЪР "И В А Н В А З О В"

Стенографски протокол

Заседание на Художествения съвет

ЗА ОБСЪЖДАНЕ НА ПИЕСАТА "Д Е Ц А Н А С Л Ъ Н Ц Е Т О"

ОТ МАКСИМ ГОРКИ

/Кабинета на партийната организация /хотел "Севастопол"/

7 февруари /петък/ 1975 година

С о ф и я

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

У ч а с т в у в а щ и	3 стр.
О т к р и в а н е	
предс. Севелина Гьорова	4
У в о д н и б е л е ж к и	
н.а. Филип Филипов	4
И з к а з в а н и я	
н.а. Андрей Чапразов	6
Банчо Банов	7
Николай Николаев	10
Юлиян Вучков	12
Владимир Каракашев	21
Чавдар Добрев	29
Ана Шомова	34
Антония Каракостова	35
н.а. Георги Раданов	36
з.а. Енчо Халачев	39
Сава Хашъмов	42
н.а. Рачко Ябанджиев	43
предс. Севелина Гьорова	43, 56, 57
н.а. Филип Филипов	48

У ч а с т в у в а т :

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Севелина Гьорова - главен драматург
на Народния театър "Ив. Вазов"

н.а. Филип Филипов - Режисьор на постановката

Кирил Неделчев - художник на декора

Венера Наследникова - художник на костюмите

Членове на Художествения съвет:

з.а. Енчо Халачев - режисьор

Банчо Банов - драматург

Антония Каракостова - драматург

н.а. Любомир Кабакчиев - председател на САБ

Ана Шомова - секретар на САБ

н.а. Андрей Чапразов

н.а. Георги Раданов - председател на съюзния к-т

н.а. Рачко Ябанджиев

Сава Хашъмов - секретар на партийната организация

Николай Николаев - секретар на ДКМС

Владимир Каракашев

Юлиян Вучков

Александър Григоров - зам.-директор

Александър Панков - зав. постановъчната част

Чавдар Добрев

Ангел Ангелов - стенограф

Н а ч а л о - 13,40 ч.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА Другарю Филипov, ако имате някои забележки, преди да чуете мнението на съвета, моля, заповядайте.

н.а. ФИЛИП ФИЛИПОВ Това е една първа среща на нашия колектив с публиката и според мене тя беше много добра. Тази първа среща даде възможност на актьорите до голяма степен да се ориентират със зрителната зала, която възприема спектакъла, както и да потърсят още нещо при втората и трета среща.

Ако трябва да кажа две думи за нашата работа, те са за стремежа ни да покрием съображенията и мислите на Горки, че външните стълкновения на улицата, които са били една генерална репетиция за голямата революция, със своя грохот стигат до "особнякът", до къщата, в която живеят Протасови, едно потомство на семейство на генерал с много традиции в областта на науката, на изкуството. Лиза ненапразно казва, че в тази къща 30 години в нейните уши е звучала музика, но някои хора от това не са станали нито по-добри, нито по-умни. И този грохот на обществените стълкновения, на класовите стълкновения, които стават и които прехвърлят стобора на този дом, не засягат Протасови и затова те са обречени, те ще напуснат историческата арена, за да може новият господар, които е купил този дом преди да започне пиесата, бъдещият промишленник, банков капиталист, да се грижи вече и той да чува този грохот на революцията, който идва и който ще влезе и в неговия дом - това, което стана

в 1917 година.

На мене ми беше много радостно, че работих с един много силен състав, с едни големи майстори и тази среща с големия сърцевед, с големия мислител, познавачът на социалните обществени сблъсъци Горки, ни даде възможност не само да се обогатим, но ни даде възможност да изявят актьорите своето голямо майсторство.

Мисля, че спектакълът е ясен, категоричен и аз няма какво повече да кажа за него. Сега бих искал да чуя вашите съображения.

Преди да завърша искам да кажа само това, че тази първа среща, макар и да намести много неща на спектакъла, остават още 15-20 процента неща, които ще се донаместят.

За мене двете халюцинации на Лиза са плод на всичко онова, което става в нея с нейните припадаци, с тази травматизираност, която тя има от тези спомен, който е видяла от стълкновенията, нарушили нейното душевно равновесие и тази жена, която непрекъснато говори за пропастта, която лежи между интелигенцията и между живота и съдбата на народа, я вълнува много и тези две халюцинации довършват представата, която трябва да имаме за този образ.

Днес едната халюцинация беше малко удължена с десетина-петнадесет секунди. Това нещо ще се сгъсти. Аз смятам, че тя дообогатява нейния образ. Тези халюцинации могат да бъдат направени много по-тънко. Става въпрос за финалната сцена, където дължината е малко по-голяма. Аз още не съм вземал своето решение. Ние ще имаме още три срещи със зрителите и мисля, че ще мога, след като чуя и вашите съображения, да дообмисля нещата, да ги доизпробваме

и да видим какво може да се направи.

Мисля, че извън тази точна работа, която имаха всички актьори, ние имаме много актьорски сполуки и това ми дава кураж и сила никога да не се занимавам с халтура, а да работя с такива големи майстори при каквито и да е обстоятелства и превратности на съдбата.

Истината за нашето театрално изкуство за мене се заключава в Народния театър.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА Другите театри халтура ли правят? /Весело оживление/

и.а. ФИЛИП ФИЛИПОВ Не, не, аз да не правя! Не казвам, че другите театри го правят.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА Шегувам се.
Другари, имате думата за бележки, съображения, впечатления от репетицията.

Другарю Вучков, Савата казва, че винаги Вие откривате разискванията. Заповядайте.

ЮЛИЯН ВУЧКОВ Все пак малко ще поизчакам, нека да си кажат думата актьорите.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА Голяма част от тях са участници - Савата, Рачко, Радонов са участници и никой от тях не е бил в салона. Андрей не е гледал репетицията.

и.а. АНДРЕЙ ЧАПРАЗОВ Аз бях на нагревки, но чух само хубави неща и много се радвам.

На добър час на колегите и на всички служби!

н.а. ФИЛИП ФИЛИПОВ Трябва да кажа, че различните
служби работиха с много голямо
увлечение. Независимо че имахме 5-6 отложени репетиции, от-
ложени заради прословутия кръг, аз трябва да кажа, че и
осветителната, и звуковата служба, и техническият персонал,
и реквизита всички, всички имаха много голямо желание за
работа, но те имат едни навици, за които бъдещото ръковод-
ство на Народния театър трябва да вземе известни мерки, за
да се избегнат някои неприятни неща.

н.а. ГЕОРГИ РАДАНОВ Кръгът се въртя като в масло.

н.а. ФИЛИП ФИЛИПОВ Добре беше, цяла нощ го работиха.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА Има думата другарят Банчо Банов.

БАНЧО БАНОВ Аз мисля, че ние видяхме един
нов много голям успех на Народния
театър. Това трябва да се каже направо и безспорно.

Срещата с един голям автор като Горги и определено
трябва да кажа труден автор и трудна пиеса за поставяне,
колективът начело с другаря Филипоз като режисура и целият
този богат на таланти състав, говорят за едно великолепно
справяне с поставената задача.

Кое на мене ми прави най-силно впечатление от спек-
такъла? - Това абсолютно точно разчитане на всяка сцена и
в една пиеса, която е почти безсюжетна, в която на пръв пог-
лед не става нищо интересно, ние виждаме как характерите
пред нас се разкриват, като че ли се обръщат от всичките
си страни и ги виждаме ту в една, ту в друга светлина, до-
като узнаем тяхната дълбока същност.

При това сцените са разработени така, че създават едно чисто театрално напрежение в най-хубавия смисъл на думата. След една сцена, която е малко приповдигната, следва една сцена, която ни води към по-философско обобщение, и в този калайдоскоп на сцената се оглежда живота на едно цяло общество и ние чувствуваме дъха на историята.

Друго, което също бих искал да отбележа, това е, че спектакълът е много човешки. Лично моето мнение за Горки е, че той винаги приказва на един по-висок тон, а тук е уловен в постановката Горки сърцеведеца, уловено е дълбокото надничане в човешката душа.

Една от големите заслуги според мене на режисурата е това фиксиране на нещата, емоционалното действие на спектакъла, който е издигнат на една хубава театралност в стила на Народния театър.

За актьорските постижения мога да кажа, че ние виждаме един сравнително нов Любчо Кабакчиев, с една богата палитра на изразни средства; една много ярка Бахчеванова. Аз бих искал да кажа, че младата актриса Красимира Петрова ме задоволи напълно. Органична актриса, с много хубави очи на сцената, разбира се, гласът ѝ звучи в малко по-ограничен диапазон, но това е първа среща с публиката. Просто удивително е, че тя с едно вътрешно богатство и усещане показва на сцената една толкова трудна роля.

На мене много силно впечатление ми направи и много ми хареса тази червена наметка върху бялата рокля накрая. Тя, която непрекъснато и против червеното и т.н., с това петно, което като кръв остава след нея, е много хубава.

Другарят Филипов говори за финала. Мене ми се

струва, че финалът не бива да се съкращава много, защото той звучи като една кода на едно симфонично произведение, която трябва да остави много неща у зрителя, които да отзвучат след като сценичното действие е свършило. Трябва да отзвучат тези неща. Ако нещо трябва да се съкрати, то може да се съкрати само второто завъртане.

н.а. ГЕОРГИ РАДАНОВ

Дано кръгът не направи никакви бели.

БАНЧО БАНОВ

Второто преминаване може да се съкрати, обаче финалът е много хубаво направен и така отзвучава като една кода. Тук не трябва да има ударен финал, ефектен финал, а точно така трябва да отзвучи.

Мисля, че спектакълът ще има много голям успех сред публиката, която ще види трупата на Народния театър в целия ѝ блясък. Високата марка на театъра е запазена и аз само мога да пожелаая на добър час на спектакъла, който "На добър час" без съмнение ще го докаже в следващите представления.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Някакви забележки за изпълнението на колегите, нещо, което може да се оправи?

БАНЧО БАНОВ

Може би ще бъде малко пресилено, но мене ми се струва, че има някои малки неща, разбира се, дължащи се на първата среща с публиката, които говорят, че всеки се стреми малко повече себе си да покаже. Това се ражда от обстоятелството, че тези хора всъщност са чужди един на друг по режисура. Има

един такъв момент, при който всеки актьор опипва къде му е мястото с публиката и от това се получава така.

н.а. АНДРЕЙ ЧАПРАЗОВ

Това са може би нерви.

БАНЧО БАНОВ

Да, наистина нерви.

Аз нямам други забележки.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Николай, ти какво би казал?

н.а. АНДРЕЙ ЧАПРАЗОВ

Така ли се завъртя кръгът?

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Да, първо да чуем "вътрешните" хора.

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВ

Аз не бих искал, а и не мога както театроведите да разкажа съдържанието и да направя съответното словесно салто.

н.а. АНДРЕЙ ЧАПРАЗОВ

Защо да не можеш ?

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВ

Защото не искам.

н.а. АНДРЕЙ ЧАПРАЗОВ

То е друго.

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВ

Аз бих искал да кажа, че спектакълът безкрайно много ми хареса и ми допадна. Бих искал също да кажа, че аз "презираю" тази мисъл на Станиславски, че няма малки и големи роли, а че има малки и големи артисти. Приемам само втората част на мисълта и затова бих искал да започна с това, че малките роли в този спектакъл са блестящо защитени. Бих искал да се преклоня пред Рачко Ябанджиев - съвсем сериозно, аз даже малко се възнувам, - пред Савата, Раданов. Всичко това е извезано, направено с една блестяща, блестяща завидна техника и майсторство. Там просто не можеш да кажеш на кого

какво му липсва. Просто не можеш! И понеже хубавите думи тук ще са много, защото те са заслужени за целия спектакъл за решението, трябва да кажем, че в края на краищата един оркестър може да свири много хубаво, но зависи от диригента: нали така - ето, младият диригент на Филхармонията се "поака", защото не можа да хване нещата, - тук всичко зависи от диригента и другарят Филипов го е направил блестящо, поради което аз няма да говоря.

н.а. АНДРЕЙ ЧАПРАЗОВ

Тук всичко се записва и това за "акането" го остави.

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВ

Да, няма значение.

н.а. АНДРЕЙ ЧАПРАЗОВ

И това за Станиславски.

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВ

Бих искал само да кажа няколко думи само за неща, които мене не ме подразниха, а просто ми се иска в този кръг на мисли да споделя. Струва ми се, че музикалната партитура е малко в повече на места. Толкова са силни нещата, актьорите са толкова силни, че няма нужда на места те да бъдат подплатявани от ефекти или от музика. Като се събере едното с другото, като че ли става малко повече. Само на места, казвам. Може би трябва да се помисли - понеже аз бях в средата - за силата на музикалната партитура, за звученето. На места е малко силна и идва като удар в мозъка на зрителя. Безспорно места на стрес има в целия спектакъл и те трябва да се покажат, да съществуват, но теда бъдат едно или две, за да може ефектът да бъде по-силен. Просто това ми се вижда малко в повече.

Струва ми се, че Виолета, която е блестяща също,

може би малко трябва да пообере някои неща. Вероятно това е от първата среща с публиката, но понеже тя самата е много ярка актриса, ако прибере малко, ще спечели образът. Тя малко повече играе сатирата към образа, а това го има и във всички - и в Ябанджиев, особено у Кабакчиев, но то е направено по много фин и ненатрапчив начин.

Струва ми се, другарко Наследникова, че предпоследният костюм, жълтият, със зеленото и със синьото, е много ярък и понеже и актрисата е много ярка, като се съберат две много ярки неща, преминава се малко границата.

н.а. АНДРЕЙ ЧАПРАЗОВ Стресът е по-голям.

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВ Да, стресът е по-голям.

Това, разбира се, не са и забележки, а просто едни пожелания, ако има възможност.

За финала съм абсолютно съгласен с Банчо, че не е дълъг, много добре е даден. Ако съкратите, другарю Филипов, както вие казахте, една от двете дължини на жалюциациите, също ще се спечели, а останалото е мълчание и ръкопляскане в салона. Вие видяхте това.

На добър час!

Това е, което мога да ви кажа.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪРОВА Другарят Вучков, понеже трябва да излезе, моли да му дадем думата.

ЮЛИЯН ВУЧКОВ Моето дълбоко убеждение е също, че това е едно сериозно постижение на Народния театър и най-важното - комплексно постижение. Трудно можеш да кажеш, и това е качество на значителния

театър, в някои отношения в общ план като гледаш спектакъ-
ла, кое надделява - дали текстът, дали режисурата, дали
трупата със своите дарования, със своето професионално май-
сторство, със своята професионална техника. По това и Ни-
колай говори.

Бих искал да кажа, че и в този спектакъл, както и
в други постановки на Филип Филипов, изпъкват много силните
черти на неговото дарование като режисьор-постановчик. Това
е преди всичко замахът, широтата в подхода към класиката.
Ние сме виждали не един път и не два пъти, как надребнено
понякога се подхожда към класиката, как нещата звучат при-
низено, без полет, без вдъхновение и може би най-доброто
в този спектакъл, а то е решаващото въобще в изкуството, е
този голям подем, който се е получил и в актьорската работа
и в ансамбъла, и преди всичко в режисьорския замисъл, в ре-
жисьорското решение, в цялостното режисьорско третиране.
Такъв ритъм има преди всичко спектакълът. Колко пъти нашите
статии започват именно с това, че ритъмът е вял, че спектак-
лите са инертни, че са отпуснати и наистина не може да не
се радваме, че се е получил такъв задъхан, стръвен, бих ка-
зал, ритъм, който буквално те залива и не ти дава да дишаш
в редица сцени от спектакъла. Това те грабва, това те дър-
жи в напрежение, прави спектакъла увлекателен, заразителен
именно с този замах, с този ритъм, с този емоционален по-
дем, с това, че Народният театър напоследък все повече и
повече разкрива някои безсмъртни, бих казал аз, трудности
на изкуството, безсмъртни хубости, които в други театри по-
някога остават на заден план. Това е силата на емоционално-
то въздействие, това е театралният блясък на внушението,

на актьорското присъствие, на режисьорското решение, ако щеш, именно театралният блясък.

Това, което някои напразно считат, според мене неоснователно за старомодно, за овехтяло, за износено и т. н. и т.н., аз смятам, че това лежи на палитрата на Народния театър, като влезеш, да видиш, че това е театър, че това е един жив живот, че това са живи хора, че това са едни конкретни социални, политически и човешки истини, че влизаш в края на краищата в един храм на изкуството в последна сметка и нещата са ти поднесени с едно внушение, с една сила на внушението, което грабва и печели.

В този смисъл аз също смятам спектакъла за едно сериозно постижение и искам да изтъкна това, което преди всичко винаги е било сила на Филип Филипов и на най-добрите постановки на Народния театър - тази голяма яснота в отношението към образите, голямата категоричност в извеждането на конфликтите. Просто виждаш всеки къде е, какво представлява като социална и нравствена принадлежност и чувствуваш, като гледаш целия спектакъл, че всичките тези "деца на слънцето", при цялото съчувствие, което изпитва режисурата към тези герои и това много определено се вижда, това са хора, които висят във въздуха, това са хора, които нямат земя под себе си, това са хора, които витаят така или иначе в един измислен свят и в последна сметка, колкото и парадоксално да звучи, имаме среща с едни измислени хора, въпреки че тяхната съдба е реална, сурова и жестока.

Същевременно този контраст, тази непоносимост, която се търси в спектакъла между тези "деца на слънцето" от този дом и от друга страна от железаря и всички, които

идват, показва просто една бразда, която зее между тези хора и тя ги отблъсква. Никога тези сили няма да се срещнат просто трагично е разминаването на тези различни социални слоеве и това недоумение на тези "дена на слънцето", които, висейки във въздуха, виждаш, че изпитват недоумение към нещо, което там бучи и в скоро време ще се изправи срещу тях като една заплаха и като едно проклятие.

Не знаей дали да направя някои бележки, препоръки и след това да премина към актьорите. Може би, понеже сме се събрали като художествен съвет, нищо не пречи да направя някои препоръки...

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА Желателно е даже.

КЛИЯН ВУЧКОВ ...с които вие, предполагам, че ще се съгласите, върху основата на голямото ми уважение към този спектакъл и удовлетворение.

Лично на мене ми звучат, особено едната сцена с революционерите, с убития, когото изнасят, за сега малко илюстративно. Сцената се прави несръчно, непохватно, тя малко грубее и просто звучи като, как да ви кажа, тя каза две реплики и да ѝ илюстрираме репликите. Някак си не е втъкано и не звучи на онази художествена висота, на която спектакълът като цяло звучи. И трябва доста сериозно да се преработи. Не мисля, че е въпрос само на едно дребно доизкусуряване. Нещо в нея трябва да живне, да се напълни с живот, да не звучи така несръчно и така, бих казал, бутафорно. Ако не съумеете, по-добре е да се откажете от нея, защото тя разводнява малко и ритъма на целия спектакъл и не

бива да остане в това състояние.

Друга бележка. Мене ми направи впечатление, другарю Филипов, че Вие, който сте майстор на осветлението, и тук то също е изпитано, би трябвало и ми се иска малко някъде да се обере това осветление. Има сцени, в които има самовглъбяване, философски размисъл, строго интимно психологическо, така да се каже, изповедно начало в срещата на героите и нека там светлината да се обере малко, да бъде по-пестелива и да ни насочи повече към тези нюанси, които да бъдат в паузи и в мълчание и т.н. Да кажем срещите на Чепурной и на Лиза, младата актриса, която наистина е много обаятелна, много приятна на сцената. Мисля, че целите срещи между нея и Чепурной се нуждаят от малко повече топлина, защото леко студенеят, въпреки че много живописно и майсторски играе Гец. Мисля, че малко стопляне е необходимо, защото това са хората, към които режисурата има най-големи симпатии, това са хора, които са едва ли не между "децата на слънцето" и ония и ако те се изпълнят с повече топлина, с повече лиризм на места, с повече пастелност на фона на онази острота, която носи Чепурной, това ще даде по-голяма сложност, по-голямо разнообразие, повече психологически нюанси и детайли. И тук мисля, че може малко и актьорски да се пипнат, според мене, нещата.

Ето, да кажем, младата актриса във втората картина е по-добра, във втората част, но в първата картина е по-равна и като че ли тази топлина и този лиризм малко не ѝ достигат, но той и у Гец може да се потърси. Той е великолепен там, където разкрива тази безбрежност на своята душа, тази широта на един честен, чист човек в основата си, но

тази тъга, тази топлина мисля, че все още може да се потърси и чрез осветлението, и чрез режисьорски, и, ако щете, малко и актьорски похвати.

Друго, което ми направи впечатление - може би понеже това е първа среща с публиката, но аз не се съмнявам, че неговото отстраняване не представлява никаква трудност за тези великолепни актьори на Народния театър - това е, че на места днес доста се форсираше. И снова, което искам доста точно да кажа, е, че имам чувството, другарю Филипov, че на места дори всички актьори в една или друга степен малко разиграват репликите, разиграват текста, разиграва се всяка дума, разиграва се всяка част. Като казвам всяка, това да се разбира за някъде, в отделни сцени. Нека това разиграване на репликите, разиграване на думите, разиграване на текста да се поуспокой, защото това разиграване ни пречи да възприемаме на места словото, просто се уморява човек, задъхва се като зрител. Нека по-спокойно да стане, нека се пообере това нещо. Достатъчно е ярко, изразително и богато като пластическа изява и режисьорска, и актьорска всичко, за да има нужда толкова много на места - на места казвам и моля да не бъде криво разбран - да се разиграват тези реплики, думи, фрази и пр. и пр. за да причиняват излишно преакцентирание. Всяка дума виждаш на места ударена, да не би случайно зрителят да изпулсне нещо. Толкова е категоричен и ясен спектакълът, че това идва в повече и някак си оголва малко изявата, прави я на места малко по-външна, което според мене не е необходимо в такава степен.

В този смисъл, взимайки пред вид моята бележка, в спектакъла ще натежат малко повече паузите, мълчанието,

което е също много важно и го има в Горки. Нека да оставим зрителят да почине малко от този стремителен ритъм в диалога на места. Нека малко да натехи оценката на диалога, оценката на репликата, оценката на текста от страна на зрителя и от ваша страна. Дайте повече паузи, малко повече мълчание, за да се степенуват психологически нещата и тази силовост да бъде още малко максимално разнообразена.

Що се отнася до актьорите, трябва да кажа, че е правилно това, което Николай спомена - много силно проявление, включително и от страна на младите актьори. В този спектакъл пролича завидният усет на Народния театър, на неговата трупа и на неговия режисьор, в случая един от значителните наши режисьори, усет за характери, усет за това, което ние наричаме рисунък на образа, външен и вътрешен, да се скулптира, да се извая образа, да се изрязава той и т. н. Това го има във всички актьори, включително и в тези с малки роли, както Николай спомена. Ето, да вземем Рачко Ябанджиев, у когото много ми хареса тази тъга, че той не носи само характерното, не носи само "чешитското", но носи драмата на този човек. В момента, когато мислиш, че ще се разсмее, очакваш да заплаче в същото време, точно когато се разплаква, очакваш в същото време и да се разсмее. Цялата тази мешавица в този нещастен, неудачник човек, с хубаво, чисто сърце в същото време и т.н. много майсторски е направено от Рачко Ябанджиев.

Бих казал също и за Сава Хашъмов. Действително много живописно, много просто виждаш рисунъка на образа, този задъхан човек, на когото виждаш какво ще бъде утре бъдещето и как той ще се разпорежда и как ще разиграва, защото това

е характерно за замисъла на режисьора и на Хашъмов в случа да разиграва хората, да издевателствува над тях особено то гава, когато ситуацията работи в негова полза, силата е в неговите ръце.

За Раданов трябва да кажем също, че много плътно, както винаги, много остро е изваял образа и пр. и пр., макар че бих препоръчал и на Савата малко да прибере някои външни приспособления на фона на това хубаво живописно изграждане, които са в повече и леко отвличат вниманието от текста. Някъде Раданов малко форсира интонациите и може да успее викането на отделни места, защото е достатъчно плътно и силно изграден образа.

Но нека да се върнем към централните роли. Аз смятам, че в лицето на Кабакчиев - това е мое искрено мнение, което споделих с професора по време на спектакъла - ние имаме едно много сериозно постижение. Тъй като Кабакчиев напоследък играе повече героични, лирични, лирико-драматични роли, изведнъж сега се явява в една роля, която е колкото драматична, толкова и строго характерна. И аз съм много приятно изненадан от рядкото чувство за характерност, което той е проявил в изграждането на този образ - много пластично, много богато и вътрешно, и външно. Това, което говорим ние, за външна и вътрешна пластичност на актьора, за това постоянно преустройство на актьора с оглед на партньора, с оглед на промяната в обстоятелствата, промяната в ситуациите, това богатство от настроения и просто виждаш как се движи мисълта на героя. Виждаш не само реакцията, но имаш усещане за оценката в момента в него. И мога да кажа, че наистина ми направи много добро впечатлението това сложно игране

на актьора много богато, много разнообразно и много пластично в много отношения. Просто намирам, че това е едно постижение, което ни представя Кабакчиев в една доста неочакван бих казал, светлина, и това, което искам да кажа и което липсва на нашия театър напоследък, това е превъплъщението в образа. Просто чувствувам как се е превъплътил актьорът, той живее в друг ритъм, превърнал се е в едно голямо дете, колкото добродушно, толкова и будещо недоумение, будещо все пак един протест и пр. Актьорът е много добре вътре в нещата, просто се е откъснал от собственото си обаяние, от своя героизъм, ако щете, от своя лиризм, и е навлязъл в една друга атмосфера на едно лице характерно, своенравно, странно и в този смисъл аз съм много доволен.

И към него имам една бележка, която важи за същите неща в целия спектакъл, че дори и в него, въпреки че това се забелязва по-малко, има на места играене, всяка дума да се удари. Особено когато влиза, първите думи, когато се явява на сцената - да се извика, да се подчертае думата. Мисля, че това форсиране, това разиграване на репликите и на думите при това голямо богатство на образа, като се поспестят малко, като се поприбере нещата ще се успокоят и ще добият в хубавия смисъл на думата един по-успокоен и по-завършен характер. Това ще даде още по-голямо богатство.

н.а. АНДРЕЙ ЧАПРАЗОВ

Вучков, напиши го това, все пак е нужно да се вметим в някакъв

регламент.

ЮЛИЯН ВУЧКОВ

Свършвам вече, няма да се спирам на всички. Искам да кажа само за

на актьора много богато, много разнообразно и много пластично в много отношения. Просто намирам, че това е едно постижение, което ни представя Кабакчиев в една доста неочакван бих казал, светлина, и това, което искам да кажа и което липсва на нашия театър напоследък, това е превъплъщението в образа. Просто чувствувах как се е превъплътил актьорът, той живее в друг ритъм, превърнал се е в едно голямо дете, колкото добродушно, толкова и будещо недоумение, будещо все пак един протест и пр. Актьорът е много добре вътре в нещата, просто се е откъснал от собственото си обаяние, от своя героизъм, ако щете, от своя лиризм, и е навлязъл в една друга атмосфера на едно лице характерно, своенравно, странно и в този смисъл аз съм много доволен.

И към него имам една бележка, която важи за същите неща в целия спектакъл, че дори и в него, въпреки че това се забелязва по-малко, има на места играене, всяка дума да се удари. Особено когато влиза, първите думи, когато се явява на сцената - да се извика, да се подчертае думата. Мисля, че това форсиране, това разиграване на репликите и на думите при това голямо богатство на образа, като се поспестят малко, като се поприбере нещата ще се успокоят и ще добият в хубавия смисъл на думата един по-успокоен и по-завършен характер. Това ще даде още по-голямо богатство.

н.а. АНДРЕЙ ЧАПРАЗОВ

Вучков, напиши го това, все пак е нужно да се вметим в някакъв

регламент.

ЮЛИЯН ВУЧКОВ

Свършвам вече, няма да се спирам на всички. Искам да кажа само за

Бахчеванова, че играе много богато, много хубаво, но наистина на места малко загубва от това, че играе само за публиката. Много ефектна е, много е ярка, това е сериозно нейно постижение, много е цветиста, с голяма сила на присъствието си, но на места играе за публиката и би трябвало да поприбере малко тези неща, защото човек все пак този образ трябва да го възприеме в съзвучие с цялото, с общия замисъл с общата партитура на спектакъла, с нейните партньори. Лично аз, другарю Филип, бих поприбрал някои неща, особено в интонацията, пък даже и в пластическото решение. Някои неща би могло да се поприберат и поуспокоят.

За да не изпадам в излишни подробности и да уморявам хората, това са нещата, които исках да кажа.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА Има думата др. Каракашев.

ВЛАДИМИР КАРАКАШЕВ

Много от нещата, които мислех да кажа, всъщност Юлиан Вучков ги каза и аз затова ще бъда по-кратък, още повече че времето доста напредна.

Най-напред искам да кажа няколко думи за спектакъла като първо мое впечатление. Аз гледах с голямо вълнение спектакъла и трябва да ви кажа, че много отдавна не ми се е отдавало да гледам спектакъл с такова емоционално съпричастие с него. Това е един спектакъл, който независимо дали споделяш всички решения в него или всички постигнати резултати, те респектира със своята голяма категоричност и ние виждаме тук отново големия художник Филип Филип в неговата стихия да изгради един спектакъл, който в края на краищата те увещава, вълнува и те кара да мислиш.

Кое според мене е най-ценното в спектакъла?

Най-ценното аз го виждам в две посоки. Първо, че на нас ни се поднася един Горки, поставен в 1975 година. Това говори, че създателите на спектакъла - режисьора, избира се и актьорите, и заедно с него целият колектив имат чувство за историческото време. Всички ние си спомняме големия спектакъл на "Дачници", един прекрасен, един превъзходен спектакъл, но ако го сравним с този спектакъл - аз не говоря за художествените постижения, за актьорските постижения, макар че тук могат да се направят интересни сравнения, - ние виждаме как Горки ни се поднася след 20 години в един друг ключ, в една друга стилистика. Мисля че тази разлика между тези два спектакъла и още по-рано и между спектакъла на "Врагове", който беше игран непосредствено след победата на революцията, дава възможност да видим как отношението към някои от основните теми в творчеството на Горки се променя. И в "Дачници" темата беше интелигенция-народ, и тук темата е интелигенция-народ, макар народът да е представен само с отделни свои представители, но ние виждаме как тази тема еволюира. И аз си представям, ако този спектакъл беше представен примерно в 1950 година, когато проблемите за интелигенцията стояха в един план, сега виждаме как художниците представят най-важното нещо в интерпретацията на класическото наследство - чувство за историческото време.

На нас ни се поднася един Горки много динамичен, на места полимично динамичен, един Горки, в който везните накланят към сатиричното, към иронията, към изобличителното начало. И това е според мене най-големият успех в постанов-

ката, че тази пиеса на Горки е доста опасна пиеса, която би подвела лесно към мелодрама, сантименталност и психологически словоизлияния, темата на интелегенцията и образите на интелегентите са подчертано сатирично дадени от режисурата в ироничен план. Всички, начело с главния герой Протасов. В това аз също виждам едно много верно и идейно-философско прозрение на създателите на спектакъла, които са усетили пулса и ритъма на нашето време и тази сложна социална проблематика и на пиесата, и на нашето време, тъй като, повтарям, пиесата се поставя в 1975 година.

И второто качество на спектакъла според мене е това, че Народният театър, за разлика от някои други свои постановки, в тази постановка показва едно много голямо пристрастие към сложността на човешкия характер, което винаги е било най-силната, най-обаятелната и най-внушителната черта на актьорския ансамбъл на Народния театър - вкуса, пиетета към сложността на човешкия характер, към многоизмерността на човешкия характер. И това при една такава пиеса. Вие знаете, че Горки е интелектуален, малко студен автор, който обикновено ни държи на разстояние, но тук ние виждаме тази обемност, тази сложност на образите.

Това са според мене двете най-силни черти на този спектакъл, в който доминираща сила имат и режисурата, и някои от основните изпълнители, но за мене се надага преди всичко категоричността на режисьорското решение. Знаем, че най-голямата сила на Филипов като художник, като творец е била в работата с актьора и тук ние виждаме в пълната си сила, в пълната си стихия тази особеност на неговото голямо дарование.

За мене е много приятно, че виждам двама изпълнители в съвършено нова светлина. Може би е пресилено казано, но поне в една нова светлина. Става дума за Кабакчиев и Хашъмов. За Хашъмов аз винаги съм твърдял, но никога не ме е слушал, че неговата сила е в остро характерните роли, изобщо в характерните роли. Ние тук го виждаме съвършено различен от досегашните му роли, един остър, почти критически рисунък, много пластичен, много точен, с една абсолютно точна социална и психологическа характеристика на образа. И аз адмирирам това изпълнение, което доказва, че както има малки и големи роли, така има малки и големи артисти.

Втората изненада, второто преструктурно, което режисьорът прави в този спектакъл, това е народният артист Кабакчиев в ролята на Протасов. Няма да повтарям това, което каза Юлиан Вучков, но наистина виждаме Кабакчиев не само остро характерен, но аз бих казал и ексцентричен в отделни сцени и това явно е било търсено от режисурата. Един съвършено разнообразен като психологически, като пластически рисунък, като интонация, като едно вътрешно движение. Много разнообразен вътрешно-пластически, особено в втората част. Докато в първата още не се чувства достатъчна овладяност на този рисунък, на места някои преднамерени мизансцени и композиции на тялото, недостатъчно точни реакции, които са в процес на овладяване, но във втората част има няколко блестящи сцени, особено сцената на любовното обяснение, където между другото неговата игра извънредно много ми imponира със сложността си.

Бих искал да кажа за една друга особеност на спектакъла - търсенето на комичното начало. Трагикомичното

начало явно е търсено в целия спектакъл, защото тези горки ви герои, видени през призмата на 1975 година, са едновременно и смешни, и будят в отделни моменти нашето съчувствие, и трагични, ако щете, в отделни сцени и със своята съдба, и едновременно предизвикващи нашата ирония. Обаче точно тук почват някои мои критически бележки, които искам да направя за този етап на работата.

Дали навсякъде това трагикомично начало, което за мене е решаващо в тълкуванието на тази пиеса, е станало органическа същност на актьорите? Аз мисля, че не навсякъде. Да кажем за Рачко Ябанджиев, за когото се говори много и аз споделям, че това е един изключително ярък и завършен образ. Ето, ние виждаме това трагикомично начало търсено, което съществува и в пиесата, много настойчиво търсено от режисьора, ние го виждаме в неговата завършеност, в неговия бляскав вид. Няма да повтарям характеристиката, която се даде за този герой, който е смешен, трагичен, жалък и т.н. Обаче дали това в другите образи навсякъде е постигнато? Мене например доста ме смути първата половина от ролята на Георги Георгиев-Гец. Един прекрасен наш актьор, много го обичам. Във втората част има великолепни сцени, най-трудната сцена на раздялата, предсмъртната сцена я направи много добре, но в първата част мене ми се струва, че се започва от някаква много далечна точка и се получава една неорганическа пропаст между първата и втората част. Разбирам режисьорският замисъл, но във втората част като че ли пред нас се явява един друг герой и това, което говори Юлиан, напълно го споделям. Все пак в този Чепурной има повече вътрешно движение, повече тъга, повече драмата на един човек, който

е жизнерадостен, силен, който носи от стихийността и широтата на руския човек, но ние виждаме актьорът държи образа в цялата му първа част в една и съща гама.

Същото ми се струва и за Мелания на Бахчеванова. Много ярка актриса, много категорична, спечели овациите на публиката, но дали се разкрива многопланово този характер на Мелания? Аз мисля, че не в този етап от работата. Защо? Та Мелания също има своята драма и тя в отделни моменти осъзнава, че тя се е продала на един старик, че нейната младост е преминала и тези моменти преминават в едно форсиране, при което се губят важни оценки в характера, в едно на места преиграване и не прави много отрадno впечатление. Аз го отдавам на първия контакт с публиката, при който актьорите губят известно равновесие, защото идва най-важният компонент на театралния спектакъл - публиката. Но доста реплики се казват на публиката, а не се казват на партньора. На много места не се реализира сценичното общуване, а общуването е алфата и омегата на актьорското майсторство. Няма ли общуване, не се създават характери.

Другарко Наследникова, костюмите много ги харесвам, но малко и външната характерност не отива ли повече към Островски, отколкото към Горки в тази външна характерност в Мелания. Малко в други води започва да плува този образ.

Разбира се, все пак казвам във втората част, където са по-трудните сцени, като че ли при Бахчеванова, при Георгиев се отдават повече, отколкото някои сцени, които на пръв поглед са по-леки.

Смятам, че някои от актьорите - Имам пред вид Бахчеванова и Георги Георгиев - трябва повече да се доверяват на

сатиричното и ироничното, залегнало в текста, а не толкова да го разиграват във форма на реплика, на подчертаване, на педалиране, на преднамерено импониране даже.

И аз имам същите бележки за тази сцена с революционерите. От нея лъха нещо илюстративно и наивно, докато сцената с поповете повече се отдава. Сцената с революционерите буди чувството за известен наивитет, това знаме, което един го развява... Влизаме в една илюстративност, която е чужда на тази чиста и точна стилистика на спектакъла. Аз даже изказвам едно крайно мнение, с което не сте задължени да се съобразите, че тази материализация на халюцинациите е в повече на спектакъла, внася известен илюстративен тон.

Музикалното оформление и осветлението са достатъчни.

Смятам, че още трябва да се доразработи финалната сцена на боя. Удря стълбата, другият се хваща за главата и пада. Това е чуждо на спектакъла и говори за известен наивитет, известна необработеност. Изобщо при тази сцена трябва да се потърси по-доброто представяне и на Ванча Дойчева, защото все пак това е една драматична сцена. Отнася се до живота на хората, той иска да го убие, иска да го одуши. Тази сцена трябва да се обработи и в никакъв случай Соломон Аладжем да не стои горе, защото се търси някакъв комичен ефект, който няма място.

Аз съм категорично за решително съкращаване на финала. Категорично. Смятам, че е в повече. Идеята е отзвучала в образа на Лиза, оценката на героите е ясна. Аз разбирам мисълта на режисьора, която е много интересна, тази присъда, тези погледи, обвинителни за всички герои, но е много дълго,

получава се един ритуал, който е чужд на целия динамизъм на спектакъла. Цялото това въртене става едно шествие, което е за един друг вид театър и ми се струва, че няма място тук.

Аз, разбира се, правя всички тези критични бележки, като имам пред вид два момента. Първо, че днес ние гледахме, което не е правилно, спектакъла заедно с публиката. Аз влизам просто в положението на актьорите, това е първият контакт с публиката и на това се дължи тази пренапрегнатост, която се чувства в спектакъла, силовостта, която виждаме в отделни сцени и в отделни изпълнители. После много високо се говори, не мога да разбера защо е така. За първи път виждам на пълна сцена толкова високо да се говори. Всичко това го отдавам на първия контакт с публиката.

Второ, все пак спектакълът е в развитие. Ние знаем постановките на Филипov, знаем генерална репетиция, знаем предгенерална, знаем премиерно, пето и десето представление и тъйкато тези спектакли са поставени на много здрава основа, те растат в спектаклите и аз не се съмнявам, че ние ще имаме една много хубава премиера. Има още три репетиции и спектакълът сега трябва да върви, грубо казано, към успокояване, към търсене на нюансите, към избягване на тази пренапрегнатост, която се забелязва в някои изпълнители, това форсиране, това подчертаване.

Аз не се съмнявам в големия успех на спектакъла, един спектакъл, който ще бъде едно културно събитие в нашия живот и за нашата културна общественост.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА Кой друг желае думата? - Другарят Добрев.

ЧАВДАР ДОБРЕВ

кото да пиша.

Аз не съм член на съвета и ми е много по-трудно да говоря, отко

Струва ми се, че се казаха най-съществените постановки. Това, което ми направи много силно впечатление като един необичаен, ярък театрален факт, е много категоричното прочитане на социалната тема в пиесата на Горки и придаването на един мащаб на тази, бих казал, тема, което е доразтено от режисьора. И второ при една трактовка на по-иронично отношение към образите, към действителността, се е запазило богатството на образите. Ние знаем, че при едно иронично трактуване обикновено се отива към пародиране, към еднопланово, малко молиеровско или комедийно коптиране на образите, а тук се е запазило това богатство на човешкия образ.

Третото, което ми направи впечатление, това е новият прочит на пиесата. Аз лично съм възприемал малко по-сентиментално тази пиеса. Тук ние виждаме едно безкомпромисно отношение към този свят на главния герой и действително бих определил сатирично отношение. Режисьорът не вярва на тези герои и той противопоставя съвсем ясно "децата на слънцето" на "децата на улицата", т.е. хората, които воюват, които се борят. Това е една допълнителна обемност и аз затова казвам епическа обемност със светлината на тези психологически дълбочини.

Според мене в областта на актьорските изпълнения се срещаме с едно събитие в нашия театър от последните години. Така както в "Лес" появата на Стефан Гецов е едно събитие, така и изпълнението на Любомир Кабакчиев показва едно много сложно, много богато третиране на образа и аз

смятам, че това подробно разглеждане ще стане в съответни публикации.

Бих изтъкнал също постижението на Рачко Ябанджиев, на Киселички и Ванча Дойчева, постижението на Сава Хашъмов, като аз бих му препоръчал малко повече да съхрани и да не преиграва. Раданов е уловил силата на своя герай, който не толкова комедиен, той е малко по-зловещ, бих казал.

и.а. ГЕОРГИ РАДАНОВ

Как ще е комедиен?!

ЧАВДАР ДОБРЕВ

Да, по-зловещ е, но тук цялата постановка е тръгнала по едно малко усмиване на героите и затова ми се струва, че тази зловеща сила е намерена, но, както каза и Юлиан, трябва да се очисти от някои неща, за да може тази основна линия да се отличи много по-ярко.

Струва ми се, че в първата част днес имаше прекалено много подчертаване. Някак си има неща, които са очевидки и не е нужно да се доказват втори или трети път. Тук става въпрос за една малко по-голяма дискретност, защото на места се е търсило едно сатирико-патетично увлечение, което трябва да бъде категорично избегнато. И щом се е тръгнало да се прави трагикомедия, то при втората сцена между Чепурной и Лиза при любовното обяснение, когато влиза Мелания, трябва да има повече лирика в поведението на Чепурной и тогава този смях, това безвкусно поведение на Мелания би прозвучало като шок. И тук при допира на тези две сцени се постига трагикомедията, лириката и комедията и става нещо, което е на ръба на нещата. А сега ми се струва, че при някои случаи е или трагично, или много сатирично и тези неща както

в сцените, така и в образите малко органично биха могли да се прелеят.

Аз съм напълно съгласен с др. Каракашев за Гец, че той има някои рязки преигравания в първата и втората част а трябва да я видим тази лирика, основната линия трябва да се проведе. И действително Бахчеванова някак си не съжалява своята героиня, а независимо от този блясък в сатирично отношение необходимо е едно вътрешно отношение към героя.

Мисля си следното. Действително ние критикуваме тези герои от дистанцията на времето, от дистанцията на новото ни социално гледище, но те имат един вътрешен живот и мене ме уважава това отношение на режисьор и на актьори към ролите, но също си мисля, че тази органика между отношенията някъде малко повече можеше да се съхрани и тя ще се съхрани по този начин, за които аз говорих за случая с Гец и с Мелания.

Стигам до Любчо Кабакчиев. Аз казах, че това е голямо събитие и просто не искам да се разрушава, така трябва да остане, безспорно, но в Горки има една тема за труда и всъщност единственият човек, който говори и вярва искрено в труда, това е Протасов. Вярно е, че той има една огромна вина, че този труд той го разделя от революцията, но в същото време темата за труда, наред с темата за любовта, която идва от Чехов, някъде в някои дребни нюанси, в монолозите, има съвсем мъничко повече вяра в това, което твърди героя.

Какво искам да кажа? Искам да кажа това, че вероятно Горки не е толкова далновиден, че да критикува с толкова ранна дата пороците на техническата революция. Той вероятно се е досещал, че една техническа революция, лишена от социал-

ната си база ще бъде една катастрофа за човечеството и това е една правилно доразвита тема от страна на режисьора и актьора. В същото време има едно увлечение, което си личи в текста, увлечение на Горки, независимо от тактичното отношение към главния герой, отношение към увлечението на този човек, че може да живее с нещо, което е над еснафа, над катадневното, нещо по-възвишено, което може да е малко де моде, но това е горкиевска тема и мене ми се искаше да бъде малко повече подчертана.

Има някои неща, които не са ни ясни. Ясно ни е и това е много хубаво направено - има въстание, революция и т.н., има нещо, но едно момиче халюцинира. Има едно видение някакъв план, който гори. Аз може би няма да го разбера, но за др. Каракашев е ясно, че пламъкът - това е революцията и няма нужда от тези хора с байраците. Това е малко игра с примитивни средства и не е на равнището на това, което е направено с този спектакъл.

Тридесет години в това семейство хората са слушали музика и при тях има една малко по-голяма деликатност, каквато ^е между Елена и Вагин. И сега за това, че идва революцията, не е нужно тази революционна песен два-три пъти да прозвучи. Спектакълът няма да стане по-неидеен, ако се съкрати, защото това нарушава общата тоналност. Революцията е и в музиката на Бетховен, и в музиката на Чайковски, някак си целият тон на спектакълът е по-друг.

Според мене тези халюцинации трябва да се направят така - и това е режисьорското и актьорско майсторство и внушение - че да не се налага да се прави втора или трета

калюцината, за да разбере, че тя си представя краха на всичко...

н.а. ФИЛИП ФИЛИПОВ

Тя не си представя, тя ги е преживяла.

ЧАВДАР ДОБРЕВ

Това го има в текста.

н.а. ФИЛИП ФИЛИПОВ

Има го, да.

ЧАВДАР ДОБРЕВ

Тя като го казва този текст, аз мога да го разбира. Казвам Ви го съвсем искрено и с обич и към създателите, и към Вас, и към Горки. Според мене тези неща са просто от друга опера.

н.а. ГЕОРГИ РАДАНОВ

Те не са от друга опера, но са малко по-удължени.

ЧАВДАР ДОБРЕВ

Аз малко така говоря, извинявам се...

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Моля, другари, да се слушаме, има думата другарят Добрев.

ЧАВДАР ДОБРЕВ

За финала съм си записал: "декоративен" и "красивост". Също е много хубав, публиката ще го хареса, излиза, влиза една Офелия, така да се каже, но даже във ВИТИЗ мисля, че беше направено малко по-строго. Мисля, че това е и по-правилно и тук също не бива да се колебаете. Аз ако съм режисьор, също ще искам публиката като види едно нещастно момиче, което ще се удави, да плаче и да ръкопляска, но тук има един друг особен критерий, който сте поставили като цел на този спектакъл и затова ние говорим, че това е едно събитие. Ако сравня с "Лес", макар че не бива да сравнявам, там има няколко голе-

ми актьорски постижения, но не всичко докрай е излипано, докато тук може да се пише за всяка малка роля, което е абсолютна характеристика за един спектакъл и затова в името на големите неща смятам, че трябва да секажат тези работи, които като вкус на мене не ми допадат. Разбира се, може да греша.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА Благодарим! Нещо по актьорското изпълнение?

н.а. ФИЛИП ФИЛИПОВ Той ги каза.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА Има думата другарката Шомова.

АНА ШОМОВА Аз мисля, че за мене не остана какво много да кажа. Ясно е, че пред нас има един ярък художествен факт, че има едно наистина блестящо прочитане на Горки, една завършена работа на другаря Филипков и едни ярки художествени постижения, както казаха и другарите, изказали се досега.

Искам да се изкажа за една актриса, от изпълнението на която нещо в мене не ми достига и за която другарите не сеизказаха, а именно за Ванча Дойчева. Не мога да кажа какво точно при нея се получава, но като че ли не разбира точно мястото си в тази ситуация, в тази обстановка. Това е, което на мене не ми достигна. Тя е една горда жена, солидна, а Ванча играе малко като едно момиченце, което не може добре да се ориентира.

Това е, което исках да кажа. Няма смисъл да повтаряме казаното вече.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА Благодаря. Другарят Каракашев

иска да допълни нещо.

ВЛАДИМИР КАРАКАШЕВ

Само една дума искам да кажа и моля да му се предаде: много ми хареса Вагин на Киселички. Изненада ме много приятно и извънредно ми хареса. Запишете го и му кажете, че съм го харесал, взел съм втори път думата, защото той ме мрази, моля ви се, кажете му това.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪРОВА

Защо ще Ви мразитъ? /Оживление/

ВЛАДИМИР КАРАКАШЕВ

Шегувам се.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪРОВА

Има думата другарката Каракостова

АНТОНИЯ КАРАКОСТОВА

С това последно постижение на нашия театър ние се сблъскваме не само с едно много ясно и много точно социално прочитане на пиесата от другаря Филипков, но се сблъскваме и с едно ново запознаване с нашите актьори. В изпълнението на ролята на Протасов аз виждам другаря Кабакчиев за първи път в един такъв стил, в една такава стилистика и трябва да ви кажа, че това умение да съчетава и трагичното, и лиричното, и комедийното, и характерното в един образ и да го извежда като линия до финала и в същото време да произнесе върху него своята и присъда, и оправдание, и тенденция към бъдещето му, това за мене е едно много сложно актьорско постижение.

Като едно пожелание и към режисьора, и към др. Кабакчиев искам да кажа за началото на спектакъла, когато за първи и единствен път виждаме Протасов с тези колби и епруветки, избяга от кабинета си и се преместил в гостната. Мене ми се струва, че той там малко повече би трябвало да

бъде погълнат от своята работа. Това е човек, който всъщност умее страшно да се концентрира върху това, което прави. Той работи в невероятна обстановка и независимо от това те го разсейват. А и когато около него започва цялата тази каша, просто да се чувствава, че на него му е трудно да се откъсне от това, което прави, от това, което върши в момента, че всъщност ръцете му са непрекъснато протегнати към тази маса с епруветки. Затова всяка реплика прозвучава така нелепо и малко смешно. Съзнанието му е на друго място, той е потънал просто в тази творческа работа, на която посвещава цялата си душа и ми се струва, че така той би се приближил още повече и към нас.

Финалът на мене ми харесва и аз не го намирам за дълъг, защото всъщност тук има едно обобщение и това Красимира Петрова, макар и млада актриса, го прави много майсторски. Това е трагическата муза на революцията, която интелигенцията не можа да осъществи. Тя не можа да отиде до революцията, тя я предчувствуваше, чувствуваше, усещаше, мечтаеше и не стигна до нея, тя се скърши. Говоря за една част от интелигенцията. И с тази театрална ефектност, облечена на голо тяло тази рокля и с този червен плащ, точно това внушава линията на този финал.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА Другарят Раданов иска думата.

н.а. ГЕОРГИ РАДАНОВ Мисълта ми е следната: бихме ли могли след всички тези дребни забележки за спектакъла "Деца на слънцето" да представим този спектакъл пред нашата публика във вторник на премиерата?

Бихме ли могли при това състояние, в което е спектакъла, след всички тези разговори, които се водиха, да представим в идните дни спектакъла?

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА Към кого отправяш въпроса си? Където изказващите се другери ли?

н.а. ГЕОРГИ РАДАНОВ Към всички членове на Художествения съвет.

Аз смятам, че ние бихме могли да представим този спектакъл и това ще бъде марка на Народния театър. Ние бихме могли да представим този спектакъл в това състояние, в което е, с всички тези забележки, които се направиха от изказалите се досега. Аз смятам, че другарят Филипков е достатъчно умен и за един ден - в неделя ще имаме един спектакъл, в понеделник ще имаме втори - би могъл да нанесе всичките тези бележки, доколкото ги намери за правилни, и във вторник на премиерата да представим този спектакъл на нашата публика, като излезем с чест.

Все пак ние трябва да мислим за това, че излизаме от името на Националния театър и трябва да представим един спектакъл, който е на равнището на Националния театър.

От всичките неща, които чух, почувствувах, че вие говорите с много голяма любов и загриженост за работата, която сме положили през тези четири месеца, като работихме върху един сложен спектакъл на Горки. А както и вие казахте, Горки е един много сложен автор, който може да бъде представен в една светлина, може да бъде представен и в друга светлина. Въпросът е дали ние сме постигнали това, към което през тези четири месеца сме се стремили. От всички приказки, които чух, аз разбрах едно, сентенцията е една - че Народ-

ният театър може да излезе с част от всичко това, което е направено в този спектакъл.

Смятам, че другарят Филипков, който не е кой да е, е другарят Филипков, ще направи известни корекции в известни отношения, даже, както каза другарят Каракашев, за финала на спектакъла, който според мене не е много дълъг, защото нашата публика е заждняла да види именно ситуации, изживявания. Може би той ще си позволи да съкрати спектакъла в това отношение, което няма да бъде в минус на спектакъла, но ми се струва, че Националният театър при всички тези условия, при които сега работи, ще излезе с чест от едно такова положение и ще покаже на нашите зрители, които чакат едно значително произведение, което е могъл да създаде Националният театър след толкова и толкова перипетии, в които той е живял.

Ние имаме, другарю Филипков, достатъчно време, имаме неделя, имаме понеделник.

н.а. ФИЛИП ФИЛИПОВ

Нямаме противоречия с всички съображения, които се изказаха.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Другарят Раданов изказа категорично мнение и подчерта, че от изказаните тук мнения е очевидно, че имаме един художествен успех. Аз така го разбирам.

н.а. ГЕОРГИ РАДАНОВ

Имаме един художествен факт, който никой не може да отрече.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Думата има другарят Халачев, а след това ще дам думата и на другите участници. Моля за още малко търпение, защото смятам,

че за целият съвет е интересно да чуе повече мнения.

з.а. БИЧО ХАЛАЧЕВ

Аз ще бъда съвсем кратък, тъй като, първо, времето напредна и второ, рискувам да повтора онова, което вече се каза и с по-голямата част от което аз съм съгласен. Не е много изгодна позицията последен да се говори и затова ще бъда съвсем кратък.

Мисля първо, че ако човек влезе на това представление без да знае предварително за автора му, то още от първата минута ще познае безпогрешно, че това е спектакъл на Филип Филипов и от там нататък това негово присъствие до края на спектакъла все повече и по-силно ще се чувства.

Тук е и този емоционален заряд, за който говори др. Вучков, тук е и тази широта, тук е и това необикновено силно умение да активизира актьора, да го накара да присъства с цялата си сила и мощ на сцената. Особено ме удивлява това умение, този талант на др. Филипов да държи актьора в едно непрекъснато, бих казал, бясно вътрешно безспокойство с образа, за което само мога да му завиждам, до края на спектакъла.

По отношение на хубавите неща може да се говори много, но аз бих направил само някои забележки, които считам за уместно да кажа.

Приемам изцяло спектакъла и с това отговарям на др. Раданов, че спектакълът спокойно може да отиде на премиера във вторник. Няма никакво място за колебание, защото това е не само достойно - то е скромно казано, - но е едно от редките представления на Народния театър.

Бележките, които искам да кажа, се състоят в следното. Първо, по тези физиономии на Лиза аз смятам - може другарят Филипov ще реагира, - че по-добре ще бъде, ако и двата се отрежат, тъй като това е малко извън стила на целия спектакъл и освен това другарят Филипov е давал винаги достатъчно големи уверения за силата на таланта му да изгражда масови, мащабни сцени с каквито и да е хора, така че тези две малко илюстративно звучащи сцени са излишни.

Втората ми бележка се отнася до общия ритъм на спектакъла. Мисля, че спектакълът във втората си част е силен, той напомня и говори за голямата сила на спектакъла във втората част, там се разгръщат богато тези положителни неща, за които се говори от критиците и ако нещо трябва да се пожелае, там трябва на места да има малко забавяне на темпото, както каза Юлиан, за сметка на оценката на действието на героите. Това дава по-сложна изява на характерите, по-многогранно погледнато от различни страни. В първата част мене ми се струва, че нещата се педалират, всичко е "на педал", в стремежа да не се изпусне ритъма е даден в началото един бърз ритъм и се стига до едно малко външно подсилване на тази активност, която ние ще видим по-късно заложена и в режисурата, и в покритието на дадените образи.

Така че за първата част би могло да се помисли в тази насока. Решението е намерено и не става дума за измяна или изневяра на това, което веднаж е открито и е материализирано.

По отношение изпълнението на Каба кчиев се присъединявам към хубавите неща, които се казаха, но това важи пак за втората част, където става неузнаваем, което мисля, че

трябва да стане малко по-рано. Едно по-прецизно поведение отколкото е дадено в текста. Истинското развитие богато, пълнокръвно и сложно е във втората част, там е и изненадата, за която говориха всички.

Мене ми се струва, че трябва да се отбележи също и постижението на Сава Хашъмов. Присъединявам се към това, което се каза, че малко трябва да обере някъде някои неща, някои шрихи, които идват в повече.

Искам да отбележа също така и изпълнението на Киселички. То е доста сложно, доста различно от това, което сме наблюдавали. Много чисто говори, за разлика от други представления, много е точен, много органичен и с един богат вътрешен израз и линия на поведение, които подчертават неговия характер.

И на мене лично нещо в Лиза като че ли не ми достига. Като режисьорско решение е отлично, изцяло стоя зад това решение, но актрисата, може би поради своята младост, непълноценно и пълновластно защитава това режисьорско намерение. Не навсякъде успява да го покрие и на места остава малко показано като намерение.

За Рачко Ябанджиев се говори доста и напълно възприемам казаните неща. Той е един запомнящ се образ. Актьорското присъствие в пиесата е на една завидна висота.

Често говорят за др. Филипov, че той е режисьор на Островски, но след този спектакъл вероятно трябва да кажем, че той е режисьор и на Горки, след като направи един нов успешен прочит на едно такова трудно произведение като "Деца на слънцето".

Това е, което исках да кажа.

н.а. ЛЮБОМИР КАБАКЧИЕВ

Моля да бъде освободен, трябва да ви напусна.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Искате ли да кажете нещо?

н.а. ЛЮБОМИР КАБАКЧИЕВ

Няма никакви противоречия с това което се каза.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Да, благодаря. Думата има другарят Хашъмов.

САВА ХАШЪМОВ

Не можах да разбера точната мисъл на др. Раданов за това дали трябва да се отлага спектакъла. Аз лично мисля, че не трябва и дума да става за отлагане на спектакъла. Всички бележки, които се направиха, са от позицията на едно утвърждаване на спектакъла, а не на неговото отричане. Това за мене е ясно, категорично и такива въпроси пред нас като художествения съвет не трябва да стоят. Даже и сянка от съмнение не трябва да има, че спектакълът е недоработен, че може да продължи да се работи и т.н.

Другарят Филипov е в правото си да приеме или да не приеме забележките които се направиха. Двете репетиции, които остават, са достатъчни за такива актьори, за такъв персонал, да се оправят онези неща, които режисьорът би приемел. Негово е решението, негово е правото, негово е името, което стои на афиша, така че ние не можем да мислим за такова нещо.

При една категорична и ясна оценка на хората, които не са в театъра, а са членове на художествения съвет, не трябва да имаме дори и сянка от съмнение за "нашия вторник" ако мога така да кажа.

Това е, което исках да кажа и апелирам като член на Художествения съвет да вземем нашето категорично решение за хода на спектакъла. Може би др. Раданов неправилно се изказа, но тук не става дума и не трябва да се мисли за отлагане на спектакъла.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА Другарю Ябанджиев, желаете ли да кажете нещо?

н.а. РАЧКО ЯБАНДЖИЕВ Бих казал само една-две думи като участник в спектакъла. Да не говорим за работата, която винаги е била на висота. С Филипov аз лично работя много добре, защото той много добре познава и мене, и моите възможности и т.н. Като участник в спектакъла не мога да не споделя радостта си от това, че нашият колега Любомир Кабакчиев се явява действително в една друга светлина. За мене винаги е било едно голямо качество на таланта превъплощението и дори бих казал - това е лично мое мнение - той е имал много достижения досега толкова години в театъра, но слагам сега това негово постижение като най-голямо и просто му се радвам като колега. Искрено и честно го казвам това.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА Другарю Филипov, да кажа няколко думи и аз и след това да Ви дам думата на Вас, за да приключим.

Аз нямам правото да обобщавам и ще изразя своето мнение. Мисля, че колективното мнение на Художествения съвет е, че ние имаме среща с един сериозен, задълбочен, зрял спектакъл, един спектакъл, който и по мнението на колегите-

критици, които ни удостоиха с внимание, с разбиране и отделиха време за спектакъл, който отразява трайни същности и хубости на актьорското и режисьорско майсторство, на сценическия стил на Народния театър. Имаме един нов, съвременен прочит на Горки, един прочитът наши позиции, от позициите на днешния ден, на нашата социалистическа действителност.

Аз се присъединявам към изказаните мисли и забележки и наистина намирам, че пиесата е разкрита пред нас с една сложна, богата, дълбока партитура, с много театрални средства, с едно богато актьорско майсторство и с една галерия от художествени образи.

Искам да обърна внимание за нещо, които не се казаха. Може би само Ана Шомова повдигна въпрос за Ванча Дойчева. Аз трябва да кажа съвършено категорично, че в трето и особено в четвърто действие действително трябва да се обърне внимание на това, което поднася Ванча Дойчева като сценично поведение. Тя започва много добре с това влизане с художника Вагин, с това, което се е случило помежду им, този комплекс у нея, че тя не представлява нищо в живота на Протасов този разрыв, това решение да го напусне и в четвъртото действие, когато трябва да се върне...

н.а. ФИЛИП ФИЛИПОВ

Днес не е така, както вчера.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Е, не е, но сега казвам своето собствено мнение. Мисля, че не звучи достатъчно ясно и категорично и цялостно това трагическо примирение на тази жена, която остава в този дом, остава при този човек и този порив, който я прекърши. Нещо изведнаж олеква, изведнаж се получава в края някаква светла красавица

и кокетка. Това сериозно уронва звучението на образа. Казва това с абсолютна грижа и с цялото уважение към така блестящото сценично присъствие натази наша актриса. Чувствувам се длъжна да го кажа.

Също искам да кажа и за нашата млада колежка Крассимира Петрова. Аз харасвам и съвършено ми е ясна линията на образа, тя започва великолепно, чудесна е в лирическите сцени, но в драматическите сцени това напрежение в гласа, това желание да даде по-висок тон прави гласа просто прегракнал и не се разбират думите, не се разбира текста. Тук трябва да има по-приглушена гама, но да бъде ясно това, което говори. Може да бъде един трагически шепот по-добре, отколкото един вик, който е прегракнал и не излиза добре.

БАНЧО БАНОВ

Горен регистър няма.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Не зная, но така не може да се приеме и трябва да се намери някакво сценическо решение, защото наистина звучи така.

Възхищавам са от това, което винаги виждаме на сцената от Виолета Бахчеванова. Това е актриса с такъв "хът" към задачата, тя така стръвно, така ярко преследва сценичната задача, че един миг не си почива, но гредайки я днес, има основание да се каже, че тя не е само комична, смешна, жалка, фарсова, трагическа, тя е избрала Протасов и тази тем че тя е избрала един човек, който не прилича на другите, че тя се е влюбила в един човек с духовни стойности, не личи в нейното изпълнение. Толкова са сгъстени и ярки боите, че тя се отнася с ролята така, че поднася едната част много силно, много заразително, ефектно, а другата част не може.

Действително в някои от нейните костюми, както вече

се каза, има нещо прекалено разкриващо образа още отначалото. Виолета е човек с толкова богат сценичен опит, че би могла да вземе под внимание всичко това.

Като една обща забележка искам да кажа и това, че всички герои, излизайки навън, викат към този или онзи и това прекалено много се натрупва, всеки излиза с някакъв вик. Трябва да се потърси някаква пестеливост в това нещо.

Мисля също, че и при Росица Данаилова в тази сцена при стълбите този висок вик трябва да се намали, защото се получава едно прекалено силно напрежение в гласа и излиза един фалш.

Специално за Раданов, той има едно излизане, в което повтаря за парфюми и други неща, без да става известно към кого е отправено. Това също може да се корегира. Ако той продължава да убеждава Протасов и излиза заднешката, това го разбирам, но не става така.

Присъединявам се към изказаното мнение за съкращаване на финала. Аз наистина смятам, че актьорите играят в този спектакъл със страшно голяма сила на художествено превъплотение и те са наистина нови. Просто съвършено различни от това, което са правили. Няма да повтарям това, което се каза, но нито един от образите не прилича не само на това, което те са създали, но не прилича на техния творчески натюрел, има неочаквано, остро решение на образите, просто неочаквано като нова боя, нова възможност на актьорите. Това е извън всякакво съмнение.

Мисля, че във финала, когато така великолепно са противопоставени тези четирима герои, това тяхно обръщане към тази героиня, завъртането, преминаването през цялата

къща, особено вътре на мене лично ми звучи в повече. Това е въпрос на чувствителност на художника.

Аз разбирам също и намерението в двете сцени, това са едни светкавици на съзнанието, това са едни мигове и като имам пред вид материалът, с който работим, тези хора, които са в миманса, техниката, не вярвам това да стане така тънко, така остро, така динамично както е замислено и имам сериозно безспокойствие за тези два мига.

Освен това, което казаха другарите, за особеното достойнство на спектакъла, че освен тази нова прочит на Горки, това е една извънредно богата атмосфера, всичко е в звуци, в живот, в непрекъснато общуване на няколко плана и всичко това наистина допринася за една заразителна, ярка атмосфера в залата, в която зрителят се увлича. И особено ми харесва това решение, което не е само горкиевско, тази мечтателност, тази безволеост на интелигенцията, тази безпътница, тръгнала от чеховата драматургия, за да премине през революционния Горки и да достигне до наше време с това голямо предупреждение на спектакъла, че бездна, крах очаква всеки, който не може да разбере големите обществени въпроси на времето, това помитане просто на героите подир шлейфа на полудялата, загубила разсъдък героиня. Тази мисъл на спектакъла съвършено ясно и категорично достига до нас.

В името на това голямо, сурово, остро, съвременно решение са и тези мои препоръки, за които другарят Филипov ме глуда крайно намръщено. /Весело оживление/.

Заповядайте, другарю Филипov, имате думата.

н.а. ФИЛИП ФИЛИПОВ

Вашите препоръки и вашите забележки идват да покажат, че ние нямаме никакви противоречия, освен на едно-две места, които аз ще отбележа и те не са противоречия, а пожелания още веднага да опипаме нещата, да ги доведем до тези съображения, които вие с обич към нашата работа, с чувство на една топлина и желание да бъдат още по-довършени, още по-ясни и категорични решенията правите тук.

Сложна е партитурата на спектакъла. Ако ви кажа, че енай-сложната от всичко, което съм правил, вие може би няма да повярвате, защото всичко е много добре сглобено. Най-вече това се отнася до актьорските партитури, до ролята на образите и превъплощаването на нашите актьори. И първата благодарност, която днес искам да отправя, това е за голямото майсторство на нашите актьори и не е вярно, че когато има драматургия те са небрежни. Мене ми се струва, че те са понякога небрежни когато няма драматургия и затова в някои спектакли те не покзват върховете, които могат да стигнат.

Изказаните съображения във връзка с осветлението и стоплянето на някои сцени между Чепурной и Лиза се взимат изцяло под внимание и ще бъдат доведени до една закръгленост, която е възможна и в силите на актьорите, и в силите на нашата техника.

Да не се форсира и да не се разиграват отделни думи, отделни реплики, особено в първата част. Нашите съображения са правилни, ние тук нямаме никакво противоречие. Много и много фактори има, които днес доведоха до това нещо, но нека да оставим на режисьора и особено на вярната чувствителност и вкуса на актьорите, които ще наместят абсолютно всичко.

Игрането на някои местаот някои изпълнители за сметка на публиката ще бъде обрано. Вашите забележки бяха справедливи. Актьорите са жадни, те са лакоми и когато публиката ги поощри някъде, те могат да напуснат този градус на мярка, но щом се поговори само с една-две репетиции това ще бъде направено и аз мисля, че вашите съображения в това отношение ще отпаднат, тъй като и съображенията ви са верни, и умението на актьорите е налице да бъдат изградени нещата и те ще бъдат направени.

Що се отнася до бележката на Владко Каракашев за трагикомичното начало и за всичко онова, което на него му се иска във всички образи да се постигне - той даде за пример Рачко Ябанджиев - изцяло приемам, но мисля, че и в другите образи, главно в образа на Чепурной това ще се постигне. По-трудно е да няма актьорът хумор и да не може да направи развитие, но по-лесно е да съчетае двете части. Нали е така? Актьорите го знаят това нещо и то щесе постигне, още повече че Георги Георгиев е един от нашите големи майстори на сцената, умее да изгражда характери, умее да се превъплощава и мисля, че това ще се постигне. И в това отношение няма никакво противоречие.

Аз трябва да кажа, че за да се постигне тази атмосфера, за която вие говорихте, извънредно ценна помощ оказа работата на художника за декора и за костюмите. За един или два костюма, за оранжевия и за зеления ние сме търсили, ние сме се мъчили, но вашите съображения са верни и ние ще се опитаме да направим нещо и там. Но общо взето техният принос като творци и извънредно голям и аз сега пред Художествения съвет искам да им благодаря и да кажа още веднаж, че

нашите художници в театъра са много добри майстори и в то отношение трябва да им се гласува доверие и никога да не се смята от ръководството на театъра, че художниците в този театър - не художниците, които рисуват, а всички художници не трябва да имат гума и да зачеркват някои неща. Затова когато правим декор понякога се явяват някои неща плюс и ние трябва да ги изрежем, или в костюма и ако оста един-два костюма за гардероба на театъра, да не се смята, че се е направила грешка. Намерих случай и това нещо да кажа!

Аз им благодаря извънредно много, техният принос е много голям и мисля, че техните творчески възможности трябва да бъдат извънредно много използвани.

За малко по-високият градус на говоренето и на звуковата партитура съображенията ви са верни. Аз смятам, че и това ще успеем да го донаместиме в следващите две представления, които имаме.

Мене ми се иска да кажа, че Ванча Дойчева, една блестяща наша актриса, в първите три действия, особено в трето действие в драматичната сцена с Протасов, на разрива между тях, разкри много богато своето дарование. От тук нататък на нейните плещи тежи да понесе тази трагика, да понесе всички - и чудаци, и особняци, и полудели в този дом. Това не е така лесно и мисля, че в четвърто действие тя ще успее до голяма степен всички съображения, които изказахте, до голяма степен казвам аз, да ги вземе пред вид и да задоволи вашия вкус, вашите изисквания. Имайте пред вид, че образът там е малко раздвоен, че това са сцени на Горки, че в тях няма едно разкриване на характерите, последовател-

ност, с оглед на едно събитие, което става, където много по-лесно се изграждат характерите и затова бъдете с малко по-отворено сърце към два образа - единия на Елена и другия на Чепурной. Много е трудна задачата им, но мисля, че и в това отношение те ще задоволят вашите справедливи изисквания.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЬОРОВА Да бъде по-цялостна, тя е малко противоречива, да се чувствава едно по-цялостно състояние.

н.а. ФИЛИП ФИЛИПОВ Ще го постигнем. Между вчерашната репетиция и днешната в четвърто действие има много голяма разлика. В неделя вие ще видите в четвърто действие Ванча Дойчева овладяла тези детайли. За голямо съжаление тя имаше снощи участие в "Почивка в Арко Ирис", и днес и утре ѝ предстои работа.

По отношение на онези места, по които ние нямаме спор, но все таки имаме желание още веднаж да опитаме, това са сцените с халюцинациите и финалната сцена. Сцената с боя на Роман и желанието на Владко да не види Роман на тази стълба, където той тържествува, това е един режисьорски акцент отгоре - аз го ударих, тоест най-непросветения човек слага на мястото и интелегента със своя удар, и непросветения железар, тъмната стихия, и лумпенизирания, упаднал железодарожник. Е, нека тук този мизансцен да го запазя засега от висотата на неговата тетралност.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЬОРОВА В спектаклите на др. Филипов винаги има едно изкачване нагоре, никога не слизат надолу.

н.а. ФИЛИП ФИЛИПОВ Ние сме тук съвсем искрени и

благодарим на външните другари, защото никаква разлика нямаме. През цялото време ние сме говорили за тези неща и от сърце благодаря на тези другари, които не са от театъра, а са отвън членове на Художествения съвет. Ние знаем че боят не е доизкусурен. Ние си го знаем и го репетирахме отделно. Тук нямаме разминаване.

Що се отнася до двете халюцинации, аз вече за едната като че ли узрявам, за първата халюцинация, но в още една репетиция ще се опитаме да я направим сгъстена, да станат така, както Севедина и други другари ни подсказаха, светкавични. Ако ние бяхме на сцената на Народния театър щяхме да гинаправим зад тъл и вие щяхте да приемете и звуковата партитура, където всичко е много фино, но тук е грубовато.

Защо пък, другари в името на обикновения зрител, тъй като в зрителната зала ще бъде и Чавдар Добрев, ще бъде и моя приятел академик Ангел Балевски, но ще бъдат и обикновени хора, които срещаме и в месарницата, и в галантерийния магазин, и хора, които случайно сме срещнали на гарата, в трамвая, в банята, защо и на тях да го представим мигновено, светкавично. Ако можем да го направим все пак в една приемлива мярка, редно е да го оставим. Но за първата халюцинация съм узрял. Аз съм като онези пъпешци, които зреят на слънце, но ако трябва по-бързо да узреят, извийте го и той ще узрее. За първата като че ли съм узрял, но ако успеем светкавично да ги направим, ще останат. За втората не сте прави. Тя е на художествена висота и тя е вилетена в органиката на нещата. Така ми се струва, не знам.

Разбира се, могат ли тези две светкавично направени халюцинации, които да траят по 25 секунди, да развалят сцената

впечатление, за което вие говорихте? Мисля, че не могат, но ще се опитаме и ще режа без да се замислям за премиерата, ако не успеем, защото колегите знаят колко пъти ги обнахме. Дадохме специален ден, за да ги репетираме само тя.

Финалът ви обещавам, че ще го сгъстя, като съчетаем двете ви гледища. Като спестиме 15 секунди в този финал, ние ще успеем да ви приближим и там, където не се срещнете вие, оставете дистанцията, която ние ще видим. Ще го има, само че ще бъде сгъстен.

Съображенията на другарите са правилни. Аз съм много доволен, че те разкриха нашите намерения и ги разкриха дори поотточно, защото те са хора, които се занимават с приказване, с анализ, с обстоятелства, с доказване, с обосноваване и всичко това и на пресконференцията и тук беше пределно ясно и категорично доказано. Не сме го направили обаче с достатъчна мярка и вкус. Това аз много добре разбирам и в името на тази мярка и вкус мисля, че ще успеем да доизкусурим нещата.

Всички тези съображения са от такова естество, че за нас е достатъчно да проведем разговор, някои от тях да пререпетираме в гримьорната, някои на сцената при допълнителна репетиция, за да се изравни всичко до онова ниво, за което вие днес така справедливо говорихте.

Мене ми се струва, че ако днес трябва определено да отделим нещо по един категоричен начин, то е за многото актьорски сполуки, които не са плод на режисьорското решение, не са плод и на всичко онова, което палката на режисьора може да направи. Ако актьорът не носи в себе си кандилото, пламъкът, колкото и искате категорични решения

наравете, те не стават. И тогава започват в режисурата "пните компромиси". Започва да се отказва от едно, започва се отказва от друго, започва да се отказва от трето. Най-голямата сполука, която трябва да се отбележи, извън всички онова, което казахте за прочитането на Горки и за скромна моя работа, това е голямата творческа, богата трупа, която има Народния театър. На друго място не може да стане това нещо, другари, с всичките съображения, които казваме. Не може да стане.

Аз приключвам с това, че ние вероятно сме свидетели на едни нови страни от таланта на някои наши актьори в големи, средни и по-малки роли от трети план, така ги наричам аз, където актьорите се разкриха интересно, богато, емционално, с умение зърното на образа до такава степен да го разширят и обогатят, щото да задоволи един вкус, какъвто е вашият - доста претенциозен, доста възискателен, доста категоричен, доста недружелюбен, когато не ви задоволява. А щом в малките образи вие сте успели това нещо да го видите, това показва каква богата трупа има Народния театър. И мисля, че пътят на Народния театър е да не се страхува да взима богата драматургия.

Аз ви благодаря и ми вярвайте, че всички съображения, които изказахте, най-малкото добросъвестно ще се опитаме да ги внесем не само защото нямаме разлика, а защото сме убедени, че те ще довършат онова, което ние в продължение на 3 месеца и 20 дни сме се мъчили да реализираме.

От сърце ви благодаря и ви каля да дойдете на премиерата и да се убедите, че добросъвестно ще се отнесем към вашите съображения. Може биде във всяко отношение ще

успеем на 100 процента, но на места до 75 процента вашите съображения ще ги доведем до реализация. За останалите 25 процента не ми се сърдете, то е въпрос и на възможност. Актьорът сам за себе си никога не играе. Едно неидване на светлината, един лъч, едно завъртане не на място на колата, едно преместване не на един реквизит влияе на актьорската душа и там е трудността на нашето актьорско изкуство, което не се познава и признава, за голямо съжаление. Лесно му е на художника, остава сам със себе си и си рисува пейзажа, никой не му пречи. Лесно му е на композитора, остава с петолинието и сам си композира. Най-много пречим ние на актьорите - и режисура, и автор, и осветление, и техника, и всичко. Но за 75-те процента бъдете сигурни, че ние добросъвестно и добронамерено ще се мъчим да оправим нещата.

Сега искам да благодаря и на няколко души, които извън нашия колектив ни помагаша. На първо място аз благодаря на Панков и на Григоров, които много и много ни помагаша в нашата работа. Ние трябва да бъдем справедливи в това отношение.

На второ място на целия наш художествен помощен персонал. При тези адски условия хората бяха на мястото си и аз искам онези, които днес осъществяват ръководството на театъра, най-накрая в лицето на Григоров и на Севелина Георгова, на обществените организации, да изкажат една благодарност, преди да започнем премиерата си, към тези хора, които се измъчиха много. Аз достатъчно съм ги мушкал, достатъчно съм изявявал претенции и искания, и сега те трябва да видят, че техният труд, тяхното старание, тяхната обич и привързано към театъра са уважени. И това да бъде една писмена заповед

преди премиерата, тъй като спектакълът е сложен, той има
страхотно сложна партитура.

н.а. ГЕОРГИ РАДАНОВ

В допълнение на вашата мисъл ние
не трябва да забравяме и да отпри-
вим една благодарност към хората, които са работили снощи
от 21 до 6 часа тази сутрин.

н.а. ФИЛИП ФИЛИПОВ

Аз на тях не изказвам благодар-
ност, те ни провалиха пет репети-
ции, но това е ваша работа.

н.а. ГЕОРГИ РАДАНОВ

Тази сутрин кръгът се въртя като
в масло.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Един последен въпрос: в понедел-
ник ще се състои репетиция с вто-
рия състав, така ли?

н.а. ФИЛИП ФИЛИПОВ

С втория състав, но първото и вто-
ро представление ще бъдат с Любчо
Кабакчиев. Аз моля съвета да гледа и втория състав в поне-
делник.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Мнението и на обществените орга-
низации е да се покани целия Ху-
дожествен съвет на репетицията.

н.а. ФИЛИП ФИЛИПОВ

Аз не мога да се противопоставям
на решението ви, но ви моля да
преценявате работата им в присъствието на най-важния компо-
нент - зрителя, а в понеделник зрители няма. На представле-
нието заповядайте.

Това е вътрешен въпрос и вие ще видите как да го
решите.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА Другарю Филипov, след това ще
Ви помолим да се съберем в няко
от гримборните, за да проведем разговор в тяхно присъстви
С това приключва заседанието на Художествения
съвет.

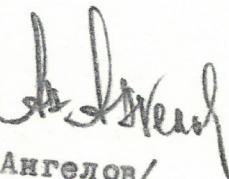
Благодаря ви за участието!

К р а й - 15,30 часа

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЛА:

/Севелина Гъорова/

СТЕНОГРАФ:

/Ангел Ангелов/